

Barriers that work against the implementation of needs and interests in a conflict are always associated with communication, since other people's activities are often perceived as a dissonance of individual and his or her environment. A mixture of contradictions caused by different types of experience and behavior, features of character and other factors of interpersonal interaction provide the basis of conflict.

The conceptual importance of personality covers a wide range of internal mental processes that determine the features of human behavior in different situations. The objective conflict management is the only way that leads to positive dynamics in the conflict of interest, with the main criterion being the ability to compromise, based on the understanding that contradictions can give ground to the development that, in its turn, can bring about effective cooperation.

Key words: social type, individual, conflict situation, conflict management, social group, factors of interpersonal interaction.

Отримано: 19.08.2014 р.

УДК. 156.9

Володарська Н.Д.

ГОТОВНІСТЬ ДО ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ГЕШТАЛЬТ-ТЕРАПЕВТІВ

Володарська Н.Д. Готовність до психокорекційної роботи майбутніх фахівців в системі підготовки геїштальт-терапевтів. У статті розглянуто особливості професійного становлення майбутніх психологів. Визначено специфіку готовності майбутніх психологів до психокорекційної роботи в освітній системі. Виявляються можливості активізації готовності до психокорекційної роботи в підготовці геїштальт-терапевтів. Особливості формування готовності до психокорекційної роботи геїштальт-терапевтів визначаються у контексті терапевтичної стійкості, визнання помилок, прийняття власних обмежень, впевненості у виборі професії, відповідальності за створення умов для особистісних змін у клієнта, що формує потенціал для становлення професійної ідентичності, готовності до психокорекційної роботи.

Ключові слова: психокорекція, геїштальт, супервїзїя, професійна компетентність, творче пристосування, ідентичність.

Володарская Н.Д. Готовность к психокоррекционной работе будущих специалистов в системе подготовки геїштальт-терапевтов. В статье рассмотрены особенности профессионального становления будущих психологов. Определена специфика готовности будущих психологов к психокоррекционной работе в обучающей системе. Определяются возможности активизации готовности к психокоррекционной работе в подготовке геїштальт-терапевтов. Особенности формирования готовности к психокоррекционной работе геїштальт-терапевтов определяются в контексте терапевтической устойчивости, принятия оши-

бок, собственных ограничений, уверенности в выборе профессии, ответственности за создание условий для личностных изменений у клиента, что формирует потенциал для становления профессиональной идентичности, готовности к психокоррекционной работе.

Ключевые слова: психокоррекция, гештальт, супервизия, профессиональная компетентность, творческое приспособление, идентичность.

Постановка проблеми. Різні форми блокування, фрустрації, гальмування міжособистісних діалогічних стосунків породжує прояви девіантної поведінки, депресію, стрес, психотравму, деформацію її ціннісно-сислової сфери особистості. Запобігання цього можливе за умов психокорекційного впливу на особистість. Готовність до психокорекційної роботи майбутніх психологів формується за рахунок прийняття себе та прийняття іншого як особистості. Прийняття власних особливостей, несхожості з іншими є найскладнішим в готовності майбутніх фахівців до психокорекційної роботи. Прийняття іншого з його особливими характеристиками, які вступають у протиріччя з власними, стає поштовхом до певних особистісних змін, до професійної компетентності. Тому проблема готовності майбутніх фахівців до психокорекційної роботи вельми актуальна в професійному становленні особистості. Проблема формування готовності майбутнього фахівця до психокорекційної роботи пов'язана з поліпшення системи підготовки в ВНЗ, визначення нових методів в підготовці терапевтів. Пошук нових методів подолання перешкод у формуванні готовності до психокорекційної роботи у майбутніх психологів постає важливим практичним завданням.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Важливо зазначити, що гештальт-підхід отримав широке застосування у навчально-виховному процесі підготовки майбутніх психологів. Більшість принципів і методів сучасного навчання є співзвучними основним принципам гештальт-підходу. На думку Г.В.Дьяконова, сучасні психологічні концепції сумісної учбової діяльності можна вважати потенційно діалогічними концепціями навчання, навіть незважаючи на те, що у них не використовується безпосереднє поняття гештальту. В гештальт-теорії розглядаються причини і способи організації та переривання контакту між особистістю і оточенням, аналізується пошук адекватного способу взаємодії. Контактуючи зі світом особистість сприймає себе з різних фокусів бачення, щось помічається, а щось спрощується, не помічається. Не помічаючи одну сторону нашої особистості, закриваючи очі на інші прояви важко усвідомити власну ідентичність. Це створює проблему контакту з іншими людьми, що опосередковує подальшу невпевненість в своєму життєвому виборі. В теорії парадоксальних змін А.Бейсера розглядається здатність змін в особистості не як результат того ким вона хоче бути,

а як результат її становлення такою якою вона є. Творче пристосування на відміну від адаптації – це процес пошуку відповідності потреб як феноменів контакту до можливостей середовища у реалізації цього контакту.

Системний підхід і гештальт Серж Гінгер і Анн Гінгер розглядали за допомогою понять причинність та наслідки, аналіз и синтез. Неможливість обмежитись лише каузальними зв'язками в поясненні повтору усталених поведінкових патернів призводить до необхідності розгляду цілісності системи життєдіяльності клієнта. Від розгляду в цілому до аналізу деталей. Розуміння явища досягається не аналізом його складових або структури і не пошуком його причин, а інтуїтивним синтезом усього явища в цілому. Важливо досягнути певну модель функціонування усталених типів стосунків. Повтор звичних поведінкових патернів дає розуміння системи, цілісність якої вони підтримують. Система передбачає не просто "форму", "зміст", окремо взяті елементи або тільки певне ціле, а все це пов'язане разом і взаємодіє, що організує їх. Тому аналізуються стосунки з іншими людьми як частки соціуму загалом. Розгляд часток як більш цілого, а не аналіз цілого через дроблення на окремі частки. Одні й ті ж самі причини не завжди опосередковують однакові наслідки (в 1912 році гештальт-психолог Вертхаймер встановив, що дуже часто "комбінація у просторі і часі різних стимулів веде до переживань, результати яких не можуть бути передбачені на основі знань про кожен окремий стимул"). Уявлення і переконання, які спрямовують усі наші дії є певними висновками з нашого досвіду. І також як інші висновки, ці уявлення та переконання часто виявляється обмеженими, викривленими та надто узагальненими. Проблеми, що виникають кожного дня, штовхають особистість до змін в поведінці, пошуку нових цілей і засобів їх досягнення. Ці переборення певних проблем, які не вирішуються ще з дитинства і можуть переростати в почуття меншовартості, посилювати наполегливість особистості у пошуку нових шляхів адаптації. Саме переборення проблем, які здаються нездоланими, фатальними, формують здатність до аналізування можливостей змін власних проблемних зон, волю особистості, усвідомлення необхідності самостійності, відповідальності за власне професійне зростання. Визначення чинників, що впливають на формування готовності до психокорекційної роботи в системі ВНЗ, залишається невирішеною проблемою.

Стаття має на меті визначення ролі готовності майбутніх психологів до психокорекційної роботи в набутті їх професійного досвіду.

Завданнями дослідження є :

- розгляд підходів до бачення особливостей формування майбутніх психологів;

- визначення особливостей становлення готовності до психокорекційної роботи в гештальт-терапії.

Розглянемо можливості формування готовності до психокорекційної роботи у майбутніх фахівців в системі навчання гештальт-терапії.

Виклад основного матеріалу. Початок професійної діяльності у молодих фахівців має певні перепони, які пов'язані з невпевненістю у своїх можливостях, жахами від уявлень наслідків помилок у роботі (вибору стратегії роботи, відбору клієнтів в індивідуальну терапію або терапевтичну групу та інші). Коли ми розглядаємо поняття помилки в психотерапії, то маємо на увазі те, що будь-яка психокорекційна робота має як успішні моменти, так і помилки. Зазвичай помилками можна вважати ті випадки, коли терапевт не може вкластися в роботу настільки, наскільки це необхідно клієнту. Іншим джерелом помилки є об'єктивізація клієнта. Визнання майбутнім фахівцем факту того, що кожне психотерапевтичне втручання може бути в чомусь успішним, а в чомусь помилковим, стає початковим відліком становлення професійної компетентності. Бувають екстремальні випадки, коли психокорекція не приносить бажаного результату. Це випадки, коли терапія на стільки не збігається з тим, що потрібно клієнту, що відбувається суїцид або якесь насилля. Бувають і менш драматичні випадки, коли відбуваються такі екстремальні речі, що призводять до винаходів в науці, значних вкладів в мистецтві, та інших сферах діяльності клієнтів. В таких випадках також може мати місце помилка в психокорекційній роботі, попри те, що в цілому результат виявився позитивним.

Успіх чи помилку в терапії важко реально оцінити, така оцінка дуже залежить від часових рамок, в яких розглядають роботу. Також велике значення має вплив поглядів людини, яка оцінює. Необхідна супервізія роботи (на певний випадок, чи повний курс роботи з певним клієнтом). Коли майбутній фахівець звертається до супервізора с запитом по певній проблемі в своїй роботі, то він опрацьовує власне розуміння стратегії в терапії ("непобачене", "незрозуміле"). В супервізії виявляються слабкі сторони ведення терапії, враховуються можливості подальшої роботи з цим клієнтом. Супервізія посилює готовність до психокорекційної роботи майбутнього фахівця. Виходячи з власних стандартів терапевт прогнозує динаміку терапії з клієнтом, аналізує непередбачувані реакції клієнта. Будь-які неочікувані реакції членів групи активізують становлення терапевтичної стійкості ведучого. У членів терапевтичної групи це стабілізує інтенції до особистісного зростання.

Поява бажання особистісного зростання, бажання змінитися на краще, стає, на думку представників гуманістичної психології, умовою "психологічного зцілення". Відчуваючи себе прийнятою іншими,

особистість стає більш відкритою, здатною розділити свої думки, допомогти іншим в складних ситуаціях. Прийняття іншого дає можливість актуалізувати власні особливості, що можуть не проявлятися, а залишатися на підсвідомому рівні. У такому випадку в особистості відбувається прийняття себе, тієї частини, яка не проявлялася назовні, а залишалася лише внутрішнім надбанням. Найбільш актуальним у психологічній підтримці особистості задля активізації пошуку життєвих смислів, сенсів, є напрямки, які спрямовані на: адекватне ставлення до власної долі, перспективи свого життя, адекватне сприйняття минулого, сучасного та майбутнього, адекватне ставлення до успіхів та невдач, формування пізнавальної мотивації, яка спрямована не тільки на знання, але й на засоби їх досягнення. Феномен прийняття іншого розглядається в різних підходах, напрямках, парадигмах.

У рамках діалогічної парадигми прийняття можна розглядати з позиції трьохрівневого аналізу, який розглядає явище у трьох парадигмах розуміння психічних явищ: об'єктному, суб'єктному та інтерсуб'єкту-діалогічному. В об'єктній парадигмі прийняття виступає як умова існування особистості в певних соціальних обставинах. В суб'єктній парадигмі, зокрема теорії З. Фрейда, прийняття – це дія, яка спрямована на інтроєктований в собі об'єкт любові (любові до себе і до іншого). У ситуації розриву спільності з іншими виникає потреба у прийнятті себе, знаходженні своєї автентичності. Як потреба це виникає з моменту народження – це базові метапотреби: 1 – потреба в безпеці (з народження до трьох місяців); 2 – потреба у прив'язаності (від трьох місяців до восьми місяців); 3 – потреба у визнанні, маніпулюванні (від восьми місяців до року). У випадках внутрішніх конфліктів особистість намагається знайти нові цінності, значення, форми бачення світу для досягнення автентичності.

В основі теорії гештальт-підходу основні базові ідеї Ф. Перлза про специфіку способу організації контакту особистості з середовищем спрямовані на розгляд творчого пристосування, здатність до конструктивного пошуку способу адаптації до конкретної життєвої ситуації. Цей конструктивний пошук дозволяє особистості знаходити оптимальну стратегію взаємодії з середовищем. У ситуації невизначеності в особистості виникає потреба до конструктивного пошуку організації взаємодії. При цьому творче пристосування, на відміну від адаптації, представляє собою процес постійного пошуку балансу між потребами як феноменами контакту і можливостями середовища, що передбачає можливість і необхідність вільного вибору. Якщо вибір здійснюється в залежності від обставин, суджень інших людей, то особистість пристосовується, а не творить власну стратегію взаємодії. Критерієм творчої взаємодії з оточенням є здатність асимілювати

новий досвід контакту, здатність до вибору адекватного способу комунікації. В гештальт-підході цей спосіб досліджується як унікальний процес творчого пристосування особистості в полі "організм-середовище", який спонукає до постійного вибору.

Терапевтична практика в гештальт-підході фокусується на зміні ставлень особистості до своїх почуттів, свого бачення проблеми, можливості змін цих ставлень, побудові нового досвіду, який асимілюється в життєвий досвід. Завдання терапевта саме в організації такого нового досвіду, в підтримці процесу контактування особистості з середовищем, частиною якого є сам терапевт. Особистість переживає зміни в своєму новому досвіді. Переживання цих змін стає актуальним в переживанні своєї тотожності, що є основою терапії. В момент коли особистість змінює свою тотожність і відчуває дискомфорт, відбувається певне зростання, осмислення цих змін. Саме в момент зустрічі з перепонами у вирішенні проблем відбувається зміна ставлень до ситуації, зміна самототожності і побудова нової стратегії поведінки, зміна цілей і засобів їх досягнення.

Протиріччя, які пов'язані із зміною життєвої позиції, стилю життя, найбільш складні для особистості. Набуття досвіду власних змін стає основою формування готовності до психокорекційної роботи. На підсвідомому рівні почуття збентеження, що викликане відчуженням, самотністю та жахом, загострюють сприйняття оточуючого світу. Ці переживання разом з асоціаціями, що виникають від книг, інформаційного поля оточення особистості, її інтроєкти з дитинства стають тими стимуляторами, які прискорюють, опосередковують професійну компетентність.

Важливою умовою становлення професіонала є прийняття себе, свого "Я". Прийняття, власних ставлень до життя, досягнень, життєвих цілей стає важливою основою в прийнятті себе, свого "Я". Гарри Стак Салліван називав слабою Я-системою, якщо у особистості проявлялось презирство до самої себе, самоприниження, неспроможність "бути як усі". Це призводить до порушення самооцінки, ставлення до своїх можливостей, обмежень, що порушує взаємини з іншими. Психокорекційна робота спрямовується на усвідомлення особистістю можливостей контактування з іншими в межах своїх "обмежень", зміну самооцінки з "неспроможного, нікчемного" на такого, який може бути "нарівно з іншими". Програвання різних способів контактування: маніпулювання, пристосування до інших, взаємини "бути на рівних" допомагає особистості проявляти гнучкість у виборі стратегії поведінки. Системний підхід в гештальт-підході передбачає розгляд взаємодії між людьми в різних соціальних інституціях: сім'я, робота, навчальні групи, сусіди та ін. Розгляд зв'язків, які виникають під час контактування в будь-якому полі взаємодії, дає можливість особис-

тості актуалізувати причини прояву конфліктів, фрустрацій, депресії та визначити можливості корегування усталених поведінкових патернів. Необхідне визначення факторів, які впливають на формування цих патернів у клієнта, і окреслення методів роботи з цим. Зазвичай ці патерни не усвідомлюються клієнтом і не розглядаються ним як проблема. Ці ж "нормальні" стандарти поведінки клієнта опосередковують проблеми в колегіальних стосунках на роботі, в стосунках з іншими людьми, будь-якого соціального оточення, субкультури. В терапевтичній взаємодії особистість може уникати змін в своїх усталених поведінкових патернах, що стає роботою з опором. В цій роботі виділяється феномен ретрофлексії, поведінки спрямованої на уникнення контакту. Особистість спрямовує на себе енергію, яка не проявлена назовні.

Для майбутнього фахівця необхідно прийняти свою власну цінність, значущість, щоб набути готовність до психокорекції іншого. Власна цінність надає впевненості і відповідальності за наслідки своїх дій, свій вибір професії. Відповідальність за свою професійну компетентність формується з впевненості в своїх можливостях, знаннях. Якщо цього не відбувається під час навчання, то гальмується формування самостійності у виборі терапевтичних стратегій. Така невпевненість, невизначеність може залишатися з дитинства, коли у дитини не відбувається процес відокремлення, не диференційовані поняття "моє", "наше". Таку невизначеність Бері і Джейн Уайнхолд відносили до раннього дитинства, коли дитина не здатна добре відповідати за себе і тому, батьки відповідають за неї. Цей же патерн поведінки і перетворюється на "спасіння", коли дитина досягає віку, достатнього для того, щоб самій нести відповідальність. Саме така пролонгована опіка, підтримка сім'ї у дорослому стані формує пасивність, безпорадність, невпевненість у своєму життєвому виборі.

Згідно теорії когнітивного дисонансу у людини існує первинна потреба у формуванні картини світу і свого образу "Я" без протиріч, оскільки "Я" прагне до стабільності і визначеності. Функції підтримки стабільності та стійкості образу "Я" виконують захисні механізми, які "працюють" у межах "Я" (внутрішній та зовнішній). Роль захисних механізмів для особистості неоднозначна. Первинно вони виникають як здорова, творча адаптація, але в подальшому можуть втрачати свій творчий характер і перетворюються на усталені стереотипні патерни поведінки. Ці патерни стають перепонами у вирішенні конкретних ситуацій, перетворюючись на захисні механізми. Для майбутнього фахівця важливо усвідомлювати власні захисні механізми.

На різних вікових етапах становлення особистості проявляються певні поведінкові патерни, які обумовлюють пошук сенсу життя, своєї

ідентичності або в термінології Х. Кохута "Я – ідентичності". Виходячи з визначення меж "Я-ідентичності" в гештальт-парадигмі, можна говорити про внутрішні і зовнішні границі, їх розмитість і можливості проникнення крізь них. Функціями особистісних границь є можливість встановлювати і підтримувати контакт. Ідея гештальт-теорії про контакт особистості зі світом і функціонування границь Я, дає основу для формування готовності майбутніх психологів до психокорекційної роботи. Набуття спроможності утримувати власні "границі" дає можливість формування "Я-ідентичності" майбутнього фахівця. Розуміння іншого, його стану і позиції – вирішальний крок до розуміння контексту ситуації і передбачення різних наслідків, що повертає особистість до реальності, розширює картину світу. Змінюючи сценарій контактування з середовищем, особистість набуває усвідомлення своїх потреб, можливість бути ідентичною зі своїми почуттями, уявленнями.

Усвідомлення того, що у кожного з нас є своє власне уявлення про світ, спонукає нас усвідомлювати і те, що наші уявлення, можливо, можуть бути неточними і викривленими в тій чи іншій мірі. В той же час, оскільки образ змінити легше, ніж саму реальність, усвідомлення цього надає свободу і можливість дивитися на світ по-іншому. Коли ми розуміємо, що причиною конфлікту стають наші уявлення про нього, ми стаємо здатними прийняти на себе відповідальність і змінитися відповідно своїх потреб. Замість того, щоб вважати себе жертвою обставин та волі інших людей і ображатися на це, вимагати змін від цих людей, клієнт починає змінювати свої усталені уявлення, поведінкові патерни. Виокремлення себе з хаосу оточення (сім'ї, родичів, друзів, значущих людей), в якому виникають проблеми, починає зміни в ставленні до життєвих проблем. Зовнішньою підтримкою в змінах можуть стати друзі, психотерапевти, члени психотерапевтичної групи. Така підтримка являє собою систему значущих взаємин, без якої складно впоратися з відокремленням від "нашого", диференціацією понять "моє", "твое", "їхнє".

Для майбутнього фахівця важливо прийняття пресупозицію, що люди завжди роблять краще з того, на що вони здатні. В такому випадку не залишається місця для переживань образи, звинувачень в адресу клієнта. Якщо людина робить щось зле, значить, існує щось, що необхідно зрозуміти, і якщо можливо, змінити, а якщо це неможливо – навчитися цього уникати. Таке бачення можливостей терапевтичного впливу на клієнта стає основою формування готовності майбутнього фахівця до психокорекції.

Психокорекція спрямовується на підтримку пошуку автентичності особистості. Набути автентичність – означає знати ким насправді ти є. Саме це дає поштовх до пошуку своєї цілісності у набутті ідентич-

ності і дає можливість особистості прийняти в собі усі якості, характеристики, набуті протягом життя. Майбутній фахівець, знаходячи свою ідентичність, у пошуках нових смислів, нових цілей та засобів їх досягнення, формує готовність до психокорекційної роботи в індивідуальній та груповій терапії.

Висновки. Формування готовності до психокорекційної роботи майбутніх фахівців передбачає прийняття власних обмежень, усвідомлення права на помилки в роботі з клієнтом, прийняття відповідальності за створення умов для особистісних змін у клієнта, в його житті.

Набуття професійної компетентності проходить крізь усвідомлення неможливості передбачити усі можливі помилки. Неможливо, використовуючи усі наявні методи психокорекції, забезпечити лише позитивні зміни в терапії. Визнання помилок в терапії з тим чи іншим клієнтом не означає, що це оцінювання професійної некомпетентності. Це лише підтверджує, що психотерапевт теж має певні обмеження в можливостях вибору терапевтичних стратегій.

Лише за умов усвідомлення своїх потреб, якостей, можливостей та з допомогою віри у свої сили, пошук автентичності, впевненість майбутнього фахівця в своєму виборі професії формується потенціал для становлення професійної ідентичності, готовності до психокорекційної роботи.

Список використаних джерел

1. Дьяконов Г.В. Основы диалогического подхода в психологической науке и практике : монография / Г.В. Дьяконов. – Кировоград, 2007. – С. 847.
2. Лебедева Н.Ф. Путешествие в гештальт: теория и практика / Н.Ф. Лебедева, Е.А. Иванова. – СПб., 2004. – С. 544.
3. Леонтьев Д.А. Личностное в личности: личностный потенциал как основа самодетерминации / Д.А. Леонтьев // Ученые записки кафедры общей психологии МГУ им. М.В.Ломоносова. Вып. 1 / под ред. Б.С. Братуся, Д.А. Леонтьева. – М. : Смысл, 2002. – С. 56-65.
4. Перлз Ф. Эго, голод и агрессия / Ф. Перлз. – М., 2005. – С. 359.
6. Берн Эрик. Групповая психотерапия / Эрик Берн. – М. : Академический Проект, Трикста, 2004. – С. 256.

Spisok vikoristanix dzherel

1. D'jakonov G.V. Osnovy dialogicheskogo podhoda v psihologicheskoy nauke i praktike : monografija / G.V. D'jakonov. – Kirovograd, 2007. – S. 847.

2. Lebedeva N.F. Puteshestvie v geshtalt': teoriya i praktika / N.F. Lebedeva, E.A. Ivanova. – SPb., 2004. – S. 544.

3. Leont'ev D.A. Lichnostnoe v lichnosti: lichnostnyj potencial kak osnova samodeterminacii / D.A. Leont'ev // Uchenye zapiski kafedry obshhej psihologii MGU im. M.V.Lomonosova. Vyp. 1 / pod red. B.S. Bratusja, D.A. Leont'eva. – M. : Smysl, 2002. – C. 56-65.

4. Perlz F. Jego, golod i agressija / F. Perlz. – M., 2005. – S. 359.

6. Bern Jerik. Gruppovaja psihoterapija / Jerik Bern. – M. : Akademicheskij Proekt, Triksta, 2004. – C. 256.

Volodarskaya N.D. Readiness of future professionals in the training system of Gestalt therapists to perform psycho correction work. The article is devoted to highlighting peculiarities of Gestalt therapists training. Aspects of the phenomenon study are revealed, which are the most actual and require immediate studying. Fundamental determinants of professional's identity formation were analyzed as condition of his readiness to perform psycho correction work with a client.

The features of professional formation of future psychologists were considered. The specific nature of future psychologists readiness to perform psycho correction work in educational system were determined. Ways of intensifying readiness to perform psycho correction work in Gestalt therapists training were suggested. Peculiarities of Gestalt therapists readiness formation to perform psycho correction work psycho were defined in the context of therapeutic resistance, recognition of errors, making their own restrictions, confidence in choosing their profession, the responsibility for creation conditions for client's personality changes, which create the potential for professional identity formation, readiness to perform psycho correction work.

The views of national and foreign psychologists were presented concerning the process of a therapist formation. It is considered as specific creative process. This is reflected in the features of the process control, its self-regulation, templates, which are part of the creative adaptation process.

Key words: correction, gestalt, supervision, professional competence, creative adaptation, identity.

Отримано: 21.08.2014 р.

УДК 159.922

Волошин В.М.

ВПЛИВ МОРАЛІ НА ПСИХІКУ ЛЮДИНИ (ВІД ЮНОСТІ ДО СТАРОСТІ) В ПРАЦЯХ І. О. СІКОРСЬКОГО

Волошин В.М. Вплив моралі на психіку людини (від юності до старості) в працях І. О. Сікорського. У статті проаналізовано основні моменти розвитку та впливу моралі на психіку людини (від юності до старості) на основі праць І. О. Сікорського. Провівши дослідження, автор вказав на значущість впливу гармонійного протікання розвитку морально-